The Byelorussian Times

ЧАС
Двумоўны беларускі
часапіс у З.Ш.А.

No.11, Vol.2, August 1977 9-06 Parsons Blvd., Flushing, N.Y. 11357 Price $1.00

CAPTIVE NATIONS WEEK OBSERVANCE AT THE STATUE OF LIBERTY

On Sunday July 24, 1977, the 19th Annual Captive Nations Week Observance, sponsored by the Americans to Free Captive Nations, Inc., was held at the Statue of Liberty in New York.

The participating nationalities included: Byelorussia, Ukraine, China, Bulgaria, Azerbajian, Crimean Tartars, Georgia, East Germany, North Caucasus, Turkestan, Lithuania and the newest Russian political emigration.

After the Pledge of Allegiance and the singing of the American Anthem, Dr. Valentina Kalynyk, President of the Americans to Free Captive Nations, greeted the audience and spoke on the topic "Freedom Through De-Colonization", stressing the urgency of dismemberment of the most tyranical colonial empire, the Soviet Union. She also pledged support to the dissidents in and outside the USSR – those freedom fighters whose activities promote the implementation of the Helsinki human rights agreements behind the Iron Curtain.

There were 12 additional speakers including Kosin C. Shah, Consul General of the Republic of China, Barry Farber, a well-known radio talk-show host, a candidate for Mayor of the City of New York and a descendant of Byelorussian immigrants, representatives of the participating nationalities and the newest Russian émigrés who support self determination and independence for the Captive Nations.

Dr. Roger Horoshko, secretary of the Americans to Free Captive Nations, read Captive Nations Week proclamations issued by President Jimmy Carter, Mayor Abraham D. Beam of New York City, Governor Brendan Byrne of New Jersey, and messages from Senator Bob Dole and Congressman Daniel J. Flood.

Senator Dole, a member of the U.S. Helsinki Commission, an independent Congressional-Executive Commission which monitors the implementation of the Helsinki Agreement in East-West relations in Europe, stated that he had introduced a resolution on behalf of himself and Senator Percy "calling the U.S. delegation to this fall's Belgrade Conference to reaffirm the the principle of self-determination of all people."

Congressman Daniel Flood sent a copy of an official document "The Bicentennial Salute to the Captive Nations" which contains the proclamations of the President, Governors, Mayors, Bicentennial addresses in the Congress, selected popular writings, resolutions and other materials relating to the Captive Nations Week Observance in 1976 at the Statue of Liberty. In his letter Congressman Flood wrote: "The human rights issue has always been an integral part of the captive nations analysis that, in addition to values, emphasizes also the means and strategy components of a winning foreign policy. In most respects, no areas in this world can equal the Soviet Union and Mainland China, which encompass the majority of captive nations, in the deprivation of human rights on the personal, civil and national levels."

Julian M. Niemczyk, the Director, and Mitchell P. Kobelinski, the Chairman of the National Republican Heritage Groups (Nationalities) Council, as well as Bill Brock, Chairman of the Republican National Committee, sent their congratulatory messages. Chairman Brock wrote: "Through observance of the Captive Nations Week, we must recommit ourselves to the ideals of universal freedom, to the goals of, and rights to self-determination and national sovereignty. We must continue to lend our support to that struggle for freedom around the world, and work for the day when there are no captive people at all."

Following a short entertainment program sponsored by the Federation of Societies of American Turks, the participants marched with their national flags to the foot of the Statue of Liberty where a wreath was placed to honor the Freedom Fighters.

Rally concludes with the display of flags and banners at the foot of the Statue of Liberty (partial view).

Barry Farber stands between the American and the Byelorussian flags while addressing the audience at the rally

Reorganization of the Voice of America

The Senate version of the reorganization plan for the Voice of America, which was initiated by Senator Charles H. Percy (see *Byelorussian Times*, No.10, June 1977), failed to pass in the House of Representatives. Only the provision for increased transmitter power was approved by both the Senate and the House of Representatives.

According to White House sources, President Carter has his own reorganization plan which would create a new single agency to replace the United States Information Agency (USIA) and the State Department Bureau of Cultural and Educational Affairs.

At the core of the problem is the continuing feud between the USIA and the State Department's Cultural Affairs Bureau over the jurisdiction of the Voice of America and the extent to which the Voice of America should be allowed to report news without governmental restraint. On one side, there are those who believe the Voice of America ought to be made an independent news agency with no responsibility to take official policy into consideration. On the other side there is a group which feels that the Voice of America was set up for official information or propoganda purposes and would lose its reason for being if that function was removed.

Proponents of the first view include Senator Charles H. Percy who sponsored an ammendment to the 1978 Appropriations Bill calling for the establishment of an independent Voice, and the majority of the Senate which approved the ammendment. The opposition includes Senators Frank Church, Hubert Humphrey, the USIA staff members, the former directors and the union representing the agency employees.

Whatever reorganization plan is finally approved, there is every reason to believe that the USIA's policy of discrimination against the Byelorussian people will be terminated and Byelorussian broadcasts by the Voice of America will begin. Nevertheless, this will not happen by itself. Byelorussian organizations and individuals should inform their Congessmen, Senators and the President of the political necessity for the Voice of America to broadcast programs in Byelorussian.

The Byelorussian Times
ЧАС
Двумоўны беларускі часапіс у З.Ш.А.

9–06 Parsons Blvd.
Flushing, N.Y. 11357
U.S.A.
A Byelorussian Newspaper
Published six times a year
Publisher,
Dr. Roger Horoshko
Subscription $5 per year
„ЧАС"
Двумоўная
беларуская газэта
Выходзіць 6 разоў на год
Выдавец,
Др. Р. Гарошка
Падпіска 5 даляраў на год
Pending Second Class
at Flushing, New York 11355

N.Y. State Republican Heritage Groups receive full Party recognition

On Sept.7, 1977, in New York City, the New York State Republican Party Chairman, Dr. Bernard M. Kilbourn, called a news conference to announce the appointment of three ethnic and minority group "Vice-Chairmen for Party Affairs". These were: Michael Sotirhos, Chairman of the New York State Republican Heritage Groups, Rita DiMartino who heads the New York State Hispanic Republican organization, and Cleveland Johnson who heads the New York State Black Republican organization.

"These new Vice-Chairmen for Party Affairs will be given significant responsibilities at the highest level of leadership in the Party," Dr. Kilbourn said. "They will sit as members of the Republican Executive Committee and they will represent the Party at special functions and develop programs in their particular areas of expertise."

The appointment of the Chairman of the New York State Republican Heritage Groups to the Party's Executive Committee gives the New York Heritage Groups the recognition which they had long desired and rightly deserve.

Following the news conference, Dr. Roger Horoshko (left), President of the Byelorussian-American Republican Club of New York and Mrs. Josephine M. Hong (right), Chairman of the Chinese-American Republican National Federation meet with Dr. Bernard M. Kilbourn (center), Chairman of the New York State Republican Party.

RUSSIAN PROBLEMS

At the June 12, 1977 meeting of the Board of Directors of Americans to Free Captive Nations, Inc., a recent Russian emigré and dissident, Igor Sinjavin submitted a statement on "Russian Problems." The statement made with the concurrence of Peter Boldyrev and other like - thinking Russians, was approved by the respective national leaders of the Board of Directors of the Americans to Free Captive Nations.

Igor Sinjavin and Peter Boldyrev represent those Russians from the newest political emigration who support the Captive Nations self determination and complete national independence from the USSR. On this basis they stress the urgency of unity of the anti-Communist forces in the struggle to free the nations enslaved by Communism.

New York — *Executive Committee*
July 1977 — *Americans to Free Captive Nations, Inc.*

TEXT OF THE STATEMENT

The chief problem facing present-day Russia is liberation from evil which enslaved her in 1917. This fundamental problem is inseperably linked with others: with the problem of nationalities, with the problem of new ideas and goals, and with ways and means. It is the new ideas and goals which could catalyse a union between the disparate forces opposed to the Soviet regime.

The opposition to the Soviet regime contains two diametrically opposed approaches to the problem of nationalities.

One group contends that Russia is a great state, which in the process of organic historical development evolved natural geopolitical boundaries. Further, the Russian empire had been a source of benefit for all peoples entering its sphere. This state, it is argued, progressed in all parameters: the economy was strengthened, cultural life broadened, and the individual was provided with all the important rights and opportunities. Now, however, the Bolsheviks who inherited this huge state could also be its undoing. They have sapped its inner spiritual strength, stifling the individual, manhandling the economy and retarding its development. This

continued on page 3

Freedom Through De-Colonization

Since 1945 over 45 former colonies in Africa alone became independent states. But "Millions of Ukrainians, Byelorussians, Latvians, Lithuanians, Jews, Georgians, Armenians, Azerbaidjanians, Kazakhs, Uzbeks and other non-Russians wonder why they remain subjugated in an era when colonial - ism has been destroyed almost everywhere else", reads the *New York Times'* Editorial of February 23, 1976.

In fact, 120 nationalities remain brutally oppressed economically, politically and nationally in the last, most tyranical and perfidious colonial empire, the USSR. There are fifteen republics in the USSR: Russian Soviet Federative Republic, Ukrainian Soviet Socialist Republic, Byelorussian Soviet Socialist Republic, Uzbek SSR, Kazakh SSR, Azerbaijan SSR, Armenian SSR, Georgian SSR, Moldavian SSR, Lithuanian SSR, Tadjik SSR, Kirghiz SSR, Latvian SSR, Turkmen SSR, and Estonian SSR. The last fourteen of these republics, each with its own history, traditions, culture, customs, language and religion are treated by the Kremlin worse than colonies. In order to destroy these republics' original ethnic populations, the Kremlin vigorously pursues the policy of intermingling their populations with the Russians by forced mass migrations.

Moscow's genocide and Russification policies, which resulted in the destruction of scores of nationalities within the Soviet Union, are revealed by the 1927 Soviet Academy of Sciences report showing that there were over 160 nationalities in the USSR. Since that time, Moscow's policies of mass deportations, expulsions, artificially induced famines, uprooting of families, incarceration in concentration camps and Russification have resulted in a population loss of 40 million in the Ukraine and about 22 million in Byelorussia. Crimean Tartars, Chechen-Ingush and other nations of the Caucasus were designated by Moscow for total annihilation. Today there are only 120 nationalities in the USSR.

As Osinsky (one of Lenin's accomplices) has expressed it in 1919, Lenin's slogan of "self determination of nations" was intended "to neutralize the national struggle itself" of those nations who fought to break away from the Russian empire.

Even though the USSR has signed the United Nations Universal Declaration of Human Righrs which reads: "No one shall be arbitrarily deprived of his nationality...", Moscow chauvinists brand every effort to preserve national life, customs and language by non-Russian nations as "bourgeois nationalism" or "zionism".

But when President Carter raised his voice to stress the human rights issue and put the Soviets on the defensive, not only the Kremlin, but even the Western Free World's statesmen tried to silence him. With its decaying moral principles and double standards, the Free World is more concerned with human rights for subversive, perverse and destructive elements in society than in attempting to promote the rights of enslaved nations. It attempts to preserve some species of the world's fauna but is indifferent to the plight of nations which the Kremlin is vigorously trying to obliterate.

In order to avoid a "confrontation" with the Kremlin, some of the Western statesmen whose countries two years ago signed the Helsinki Declaration have urged "prudence" and "quiet diplomacy" at the forthcoming Belgrade Conference this fall. They ignore the fact that the Western countries two years ago bargained with the Soviets for the recognition of human rights At that time the Soviet Union had agreed to recognize human rights in exchange for the Western recognition of the borders imposed by the Soviet Union after Warld WarII. However, the Soviet Union's solemn promises to guarantee human rights and fundamental freedoms have not been kept. As a result, dissidents who organized Committees to monitor Soviet complience with the Helsinki Agreement have been jailed or intimidated.

Moscow's colonial empire which has enslaved over 120 nations and threatens to completely subjugate its satellites and the Free World as well, must be *dismembered* and *independent countries re-established!*

—Americans to Free Captive Nations
Executive Committee

ПАДЗЯКА

Мы, Сястрыцтва пры Парахвіі Св. БАПЦарквы ў Мэльбурне, Аўстралія, складаем шчырую падзяку суродзічам і прыяцелям, якія спрычыніліся матар'яльна й маральна, ахвярай, чынам ці добрым словам, што дапамагло зьдзейсьніць распачатую намі працу, пры пабудове агульнага памятніка „На Вечны Успамін Супачылым Усім Ведамым і Няведамым Суродзічам", на беларускім магільніку ў Фаўкнэр, Мэльбурн, Аўстралія.

З радасьцю паведамляем, што дзякуючы шчодрай фінансавай падтрымцы мы сваечасова змаглі даканаць разьлік: задоўжанасьць зьліквідавана.

Няхай Усемагутны Уладар Неба й зямлі ўпакоіць усіх супачылых суродзічаў у Валадарстве Сваім, а сумленных ахвярадаўцаў і памочнікаў няхай абдарыць добрым здароўем, памысным, радасным і прадоўжаным жыцьцём. Дай Божа!

За Сястрыцтва:
Анна Карп – Старшыня
К. Езелюк – Сакратар

Russian Problems

continued from page 2

way of thinking asserts the necessity of being liberated from the Soviet usurpers, but nontheless would retain the integrity of "Russia". The wholeness of "Russia" should be preserved, they say, inasmuch as within the framework of this grand consolidation it is easier to secure the welfare of all its members. They maintain that the various international powers have set their sights on the destruction of "Russia", which was, and continues to be the primary obstacle to these powers. In the event of Russia's collapse, the non-Russian nationalities would fall under "foreign" subjugation. Russia's own freedom then, and the well-being of the surrounding peoples can only be secured in the context of revitalized "Russia" liberated from the Bolsheviks.

To others, Russia is a plunderer-empire which has enslaved and continues to make slaves of the nations it conquers. The root of the evil is precisely national oppression. With its undisguised imperialism, the growingly decrepit pre-1917 monarchy was unable to keep a steady hand on centrifugal tendencies. The need arose for a revitalized state ideology, and the old, dried-out sponge of an ideology soaked up the moisture it found in a new source: an even more hypocritical ideology of Bolshevism. That is why it is necessary to strive not for a change in ideology or regime but it is imperative to chop at the very roots – to undermine the empire itself.

For those who support the "unified and indivisible" view of "Russia", the integrity of "Russia" is the uncontested primary axiom. Consequently, their proposals for the reorganization of Russia fall to pieces like a house of cards as they collide with a fact that even a child can understand: today the vigilant guard of "Russian unity and indivisibility" is the Soviet power. Not only have they not given away any territory, but they have established loyal satellites along the western frontier and have widened Russian influence in international politics.

Is it not risky to struggle with the modern Soviet government? Is it not true that during the break-up of the regime Russia herself could come unravelled? History gave the "unified and indivisible" partisans a chance at this question during the civil war. Is it possible that they lost because the "unified and indivisible" watchword had frightened away the non-Russians?

So it appears that the "unified and indivisible" supporters are not the antithesis of the Bolshevik regime. Not without reason, Shulgin, when he returned to the Soviet Union, admitted that the Bolsheviks had indeed built that Russian empire for which he had gone to war in 1917.

In spite of diverse political and other views, the non-Russians in their pursuit of national self-determination and independence, have been able to unite themselves around one goal: the struggle for national liberation. But this goal carries with it not only clarity of purpose but also narrow-mindedness. It involuntarily pulls them toward a chauvinistic nationalism. They see their enemy not in Communism, but in the Russian nation. Every Russian is for them an enemy, a colonizer. Upon every Russian lies historical sin.

Naturally, among the supporters of a "unified and indivisible" Russia, the majority is overwhelmingly Russian, while all non-Russians are for national independence.

Both these groups within the opposition cannot find a common point of contact. It turns out that the Soviet authority is the only winner in this argument. Its sturdiness is due not so much to the inherent strength, as to the weakness and division of the opposition.

What then is the unifying solution of the nationalities' problem? Not so long ago, there was a call for a nation-wide repentence. But what is the point of spreading crocodile tears over one's face? Russians must not repent, but must take pride in their great state, into the construction of which they had put their own sweat and blood. Finally, incredible suffering persuaded them that the burden had become unendurable, and that the great empire had not brought any good to the Russian people. Evil befell Russia no less cruelly than it did other nationalities. National culture had been destroyed, tens of millions of the finest Russian people had perished. The native Russian ethnic type had almost disappeared. Muscles are already wearying from shouldering forced weight. It is time to breathe freely, to break away from Marxist missions thrusting from without. The missions have as their goal the possession of the individual and human society. No single nation can presume to decide fate of all mankind. Russians are already beginning to understand that if they do not cast off the back-breaking load, then they will vanish like phantoms, just as the Romans.

The Russian opposition needs to acknowledge the right of a nation to self-determination without conditions, without reservations. Only in this way will the Russians prove that they are, in fact, a nation with a wide and deep spirit. Only then will it be possible to believe them, to believe that violence alone did not create the great empire. And only when Russia admits the complete independence of the non-Russian nations will they be able to shake hands with her. At that time they will be able to join forces in solving a problem which is no longer strictly Russian, but of general concern: liberation from Communism. Those peoples within the sphere of the Soviet Union will meet half-way only after they can assure themselves that Russia's repudiation of imperialistic tendencies is sincere. These countries will be satisfied only after seeing Russia's actions, and assuring themselves that there is no new form of entrapment awaiting them, like Lenin's expedient promises of self-determination to the captive nations during the Revolution.

Without a similar solution to the problem of nationalities, Russians cannot hope for either comrade-in-arms status with neighboring nations, or for future friendship with them. What sort of collaboration will arise among newly freed nations – this they themselves will decide. It is not our place to make conjectures or to fortell the future.

As long as all the nationalities enslaved by the Soviet Union are unable to find a common language, Communism will reign triumphant over the land. The person living in Russia, as in other Communist countries, will remain a slave. In Ukraine, Byelorussia, Lithuania, Latvia, Georgia, etc., – he will continue to wear a double yoke.

– Igor Sinjavin

* * * *

Byelorussian Festival...

Collage of publications showing the widespread publicity and acclaim received by this year's Byelorussian Festival. The Festival was held on May 21, 1977, at the Garden State Arts Center in New Jersey.

ДОБРЫ ЗНАК: ВОДГУКІ НА ФЭСТЫВАЛЬ

Гэты каляж паказвае водгукі на фэстываль у друку, найперш англамоўным, славянскім ды беларускім.

Гэтаксама за мінулыя пару месяцаў на мой адрыс прыйшло колькі лістоў ды было зроблена мне, вусна і ў друку, колькі заўветаў аб некаторых мамэнтах фэстывалю, на якія, на мой пагляд, трэба адказаць.

Што да заўветаў тэхнічнага характару, як, прыкладам, што было мала сталоў, лавак пры павіліёне ежы, дык мы аб гэтым і летась казалі кіраўніцтву Цэнтру Мастацтваў. І справа далей за штатам. Цяпер аб заўветах аб самым фэстывалі. Думаю, што ў будучыні, калі-б падобныя імпрэзы рабіліся, заўветы Вішнеўскага *(Беларус)* да праграмы й выкананьня спецыялістыя харэографы возьмуць на ўвагу, а вось што да лекцыяў беларусаведы, дык Сп. Вішнеўскі нешта не дагледзеў, бо лекцыі Сп. Ю. Станкевіч паўтараў штогадзіны напрацягу колькіх гадзінаў.

Што да заўветаў Др. В. Жука-Грышкевіча (вусна пасьля фэстывалю) і Сп. Л. Галяка *(Беларускі Час №10)* аб карце на праграме, дык я згаджаюся, што на праграме павінна была-б быць этнаграфічная карта Беларусі, а ня БССР. Карта-ж гэтая была схопленая ў праграму ў друкарні і ў вапошнюю хвіліну, каб запоўніць месца, і была яна ўзятая затым, што на мінулым фэстывалі карта гэтая (той самы малюнак) была на інфармацыйным лістку аб беларускім мастацтве, які раздаваўся перад фэстывалем. Пэўна-ж, гэта не павінна паўтарацца. Што да карты Сп. Ю. Станкевіча, а ня Волтэра, дык як для тэлябачаньня гэтак і для слухачоў ён увесь час паўтараў і падкрэсьляў, што БССР – гэта толькі частка беларускае этнаграфічнае тэрыторыі.

Гэта, здаецца, было-б усё аб фэстывалі.

– Вітаўт Кіпель

NEW BOOK
The New Jersey Ethnic Experience
Edited by Barbara Cunningham

'The New Jersey Ethnic Experience' was prepared under the auspices of the New Jersey American Revolution Bicentennial Celebration Commission.

It is a 466 page book dealing with the history and traditions of the New Jersey's 32 ethnic (nationality) groups. Section on the Byelorussian community in New Jersey was written by Dr. Vitaut Kipel. The jacket illustration, entitled 'Byelorussian Immigrants', is by a well known Byelorussian artist, Peter Miranovich.

Спатканьне Губэрнатара Штату Мічыган

З нагоды канфэрэнцыі губэрнатараў Злучаных Штатаў Амэрыкі ў Дэтроіт, Мічыган, губэрнатар Штату Уіліям Мілікэн з жонкаю спаткаў і прывітаў паасобна кожную этнічную групу й пажадаў найлепшых посьпехаў у культурна-нацыянальнай працы. Адначасова ён падзякаваў усім этнічным групам за іх надзвычайна добра зарганізаваную выстаўку, выражаючую дасягненьні ў гістарычным, культурным і мастацкім кірунку.

Канфэрэнцыя губэрнатараў, у якой узялі ўдзел 44ы губэрнатары штатаў, была наладжана ў найвялікшым, нова пабудаваным гатэлі PLAZA ў RENAISSANCE CENTER ад 6-га да 7-га верасьня 1977г. Пры нагодзе трэба тут зазначыць, што RENAISSANCE CENTER – гэта найпрыгажэйшы цэнтр у Злучаных Штатах Амэрыкі, пабудаваны ў цэнтры Дэтройту ў мінулым годзе. Багацтва архітэктуры, наймадэрнейшыя будынкі, фантаны й розныя манумэнты з гісторыі ЗША, а асабліва Дэтройту, прыцягваюць сотні тысяч наведвальнікаў з усіх Штатаў ЗША й загараніцы.

Спатканьне губэрнатара Штату Мічыган з нацыянальнымі групамі адбылося 7-га верасьня 1977г. У і м узялі ўдзел рэпрэзэнтацыі усіх нацыянальнасьцяў з адпаведна прыгатаванымі праграмамі на гэты ўрачысты мамэнт.

Цэлы вялікі 5-ы паверх гатэлю PLAZA быў адведзены на выстаўку – паказ культурна-мастацкіх дасягненьняў кожнай этнічнай групы. На выстаўцы можна было пачуць амаль усе мовы сьвету, пабачыць многа цікавых і ўплывовых гасьцей, пакаштаваць надзвычайна ўмела прыгатаваных патраваў і напіткаў. Кожная група шчыра старалася паказаць сябе добрым гаспадаром, запрашаючы пакаштаваць ежы й напіткаў і зьвярнуць увагу на асаблівасьці сваіх выстаўленых аб'ектаў.

Таксама й беларуская група прыняла актыўны ўдзел у спатканьні з губэрнатарам,зарганізаваўшы вельмі багатую й разнаякую выстаўку. У найвялікшай прыгожай залі была разьмешчаная беларуская выстаўка разам з паказамі другіх паняволеных народаў, якіх нацыянальныя сьцягі, уключаючы й наш бел-чырвона-белы, былі пастаўлены на спэцыяльным падвышэньні. Губэрнатар Мілікэн з жонкаю прывітаўся са Старшынёю Аддзелу БАЗА ў Дэтроіт Сп. Інж. Янкаю Бруцкім і другімі беларускімі ўдзельнікамі, падзякаваўшы ўсім за іх удзел і асабліва за цікавыя, вельмі каляровыя экспанаты з галіны беларускай культуры й мастацтва. Беларускія экспанаты займалі чатыры вялікія сталы й складаліся з прыгожа вытканых ручнікоў, дзяружак, падушак, выразаных з дрэва беларускіх зубраў з Белавежы, прыгожых беларускіх ляляк і вышываных на палатне абразоў. Асаблівую ўвагу шматлікіх гасьцей прыцягваў вялікі абраз, беларускай дзяўчыны ў нацыянальнай вопратцы, вышыты Спн-яй Валенцінай Мазуро. Апрача таго, арганізатары паклапаціліся належна аб тым, каб беларуская літаратура, прэса й гісторыя былі ўключаны ў выстаўку. Усе публікацыі ў беларускай і ангельскай мовах аб Беларусі, выданьні Беларускага Інстытуту Навукі й Мастацтва, праклямацыі губэрнатараў аб дню Незалежнасьці БНР,

Экспанат з выстаўкі беларускага мастацтва ў Дэтроіт.

займалі цэлы вялікі стол і прыцягвалі ўвагу шматлікіх наведвальнікаў беларускай сэкцыі. Многія вельмі цікавіліся беларускімі справамі, гісторыяю, літаратураю й мастацтвам Беларусі й задавалі цікавыя пытаньні, на якія ўмела й інфармуюча адказвалі добра прыгатаваныя беларускія арганізатары выстаўкі.

Гэтае спатканьне з губэрнатарам у надзвычайна атракцыйнай абстаноўцы й пры ўдзеле англамоўнай прэсы й телевізыі, дало надзвычайна добрую нагоду мясцовым беларусам яшчэ раз а знаёміць шырокія колы амэрыканскага грамадзтва й афіцыяльныя чыньнікі з беларускімі праблемамі й нацыянальнымі аспірацыямі за межамі Беларусі.

– *В.П.*

Глыток паветра Бацькаўшчыны ды індывідуальная свабода

Ужо мінула 22 гады, як камуністычныя партыі Масквы й Менску высылаюць свой прапагандны лісток „Голас Радзімы" (раней – Паварот на Бацькаўшчыну). Галоўнай мэтаю гэтага друкаванага воргану – замаініць як найбольшую колькасьць беларусаў да павароту на „Бацькаўшчыну" Іхнія намаганьні, як раней так і цяпер, маюць вельмі абмежаваны посьпех. Адзінкі, якія бальшавіком паверылі – загінулі, або знаходзяцца ў лягэрох зьняволяньня.

Акцыя Саветаў за паварот праваліласся, але нягледзячы на гэта, прапагандны лісток рэгулярна высылаецца ўсем беларусам, чыі толькі адрэсы яны маюць.

Газэта „Голас Радзімы" друкуецца спэцыяльна для нас эмігрантаў, у БССР яе німа.

Псыхолёгічны й эмацыянальны аспэкт „Голасу Радзімы"

Ад пэўнага часу „Голас Радзімы" мяняе свой прапагандны характар пісаньня. Вострыя й няпрыстойныя напады на лідэраў беларускага замежнага нацыянальнага руху абмежоўвае да мінімум, а пераключаецца на псыхолёгічнае ўзьдзеяньне й пачуцьцё амэрыканца беларускага паходжаньня.

Замест лаянкі хваляць дабрадзейства савецкай сацыялістычнай сыстэмы. Жаданьне зманіць як найбольшую колькасьць эмігрантаў беларусаў з усіх краінаў вольнага сьвету, ды падыхаць „сьвежым паветрам" савецкай Беларусі ёсьць справай для нас зразумелай. Па першае, Саветам патрэбна многа загранічнай валюты на куплю хлеба, а падругое, рабіць на нашых турыстах вялікі псыхолёгічны й прапагандны ціск у кірунку паслабленьня нацыянальна-беларускай працы. Гэткі ўплыў маець свае вынікі: меньш адпорныя й нацыянальна слабейшыя адзінкі пасьля адведзін сваіх родных на Бацькаўшчыне выказваюць меньшую актыўнасьць у жыцьці розных беларускіх арганізацыяў.

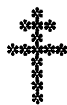
Справа індывідуальнай свабоды ў БССР

Так званая Канстытуцыя БССР – твор Камуністычнай Партыі РССР. Экспропрыяцыя зямлі ад сялян ды ўтварэньня камуністычных гаспадарак, калхозаў і саўхозаў, было зроблена бяз згоды беларуса-селяніна. Ліквідацыя ўласнасьці на зямлю ды арганізацыя калектыўных гаспадарак стварыла, сыстэму нявольніцтва. Гэткая сыстэма юрыдычнага паложаньня сялянства ведама нам толькі з гісторыі фэадалізму, але й тады селянін быў больш свабодным як, сяляне, пры „сацыялістычнай" савецкай сыстэме. Напрыклад, згодна Літоўскага Статуту 1529 г. юрыдычнае паложаньне сельскага насельніцтва было неаднолькавым. Побач, напрыклад, найбольш упасьледжанай сялянскай клясы „чэлядзі нявольнай" была сялянская кляса „вольных людзей", якія былі людзьмі запраўды вольнымі, мелі права засноўваць свае ўласныя гаспадаркі, Апрача гэтых, вышэй памянёных, катэгорый былі: сяляне „цяглыя", „службовыя" і „путныя". Усе гэтыя юрыдычныя катэгорыі сялянства ў Вялікім Князьстве Літоўскім апрача, „чэлядзі нявольнай", мелі большыя правы як беларускі селянін і беларускі рабочы ў Б.С.С.Р.

– *А. Луніч*

CORRECTION

The April 1977 issue of the *Byelorussian Times,* in its article entitled "Dr. V. J. Kaye", contained an error in the name of the person described. The reported name was Dr. V. J. Kaye (Kasilewsky) which should have been printed as Dr. V. J. Kaye (Kiseleuski).

Сьвятой Памяці

7 жніўня 1977 г. раптоўна адышоў на вечны супакой Міхаіл Лазоўскі. Ён быў загадчыкам будынку ў якім пражываў ад даўжэйшага часу. С.П. М. Лазоўскі паходзіў з сялянскае сям'і з вёскі Загор'е-Сенанскае, Навагрдчыны. Пакінуў у смутку брата Янка з сям'ёю, сястру Кацярыну Сільвановіч і кузына Паўла Наваро, пражываючага ў Лёндане, Англія.

Заупакойную Багаслужбу адправіў Праваслаўны Сьвятар. Пахаваны на магільніку ў горадзе Дэнвэр, Колорадо.

С.П. М. Лазоўскі быў добрым Беларусам. Прыехаў у Колорадо ў 1956 г. Я дапамог яму знайсьці працу. Пасьля за маёй парадай пашоў у каладж. Закончыўшы каладж атрымаў працу ў інжынернай кампаніі ў Дэнвэр, дзе й працаваў да апошняга часу. Нахай калорадзкая зямля будзе яму пухам.

Вечная памяць! Хай жыве ў памяці сярод Беларусаў.

– *Сябра Х. Ш.*

ЦІКАВАЯ ТЭМА

Тэма майго ліста, на маю думку, ня ёсьць новай, але ёсьць цікавай і актуальнай. Ніхто ня можа запярэчыць, што духовая моц чалавека, ды ўсяго нашага народу ўзалежнена ад ягонай веры ў Бога. Беларускі народ моцна трымаецца сваёй праваслаўнай веры. Дарма што ворагі нашыя на працягу многіх стагодзьдзяў стараліся сілаю зьнішчыць нашую веру ды замяніць яе іншай.

Чаму нашую праваслаўную веру ейныя ворагі завуць расейскай? Чаму яны абражаюць беларускую веру? Абражаючы нашую веру яны абражаюць усей беларускі народ. Калі гэтак кажуць расейцы або палякі, то мы прынамся можам вытлумачыць гэта іхнімі захопніцкімі мэтамі. Найгорш, аднак, калі гэдак гаворыць самі беларусы.

Сяньня Беларуская Аўтакефальная Праваслаўная Царква ёсьць царквою ад нікога незалежнай. Зусім іншая рэч на Бацькаўшчыне. Там, запраўды, царква знаходзіцца пад кантроляй Масквы, дзе ўсе рэлігіі – ў загоне. Падчас расейска-царскай і польскай акупацыяў Беларусі нашая царква мела, як быццам, дзьве рэлігіі: адну афіцыйную расейскую, а другую запраўдную беларускую – праваслаўную. Гэтая другая рэлігія была вераю нашага народу. Гэную веру наш народ часта заве старою верай або проста старaверай. Старая вера стагодзьдзямі перахоўвалася ды й перахоўваецца ў душах і сэрцах беларускага народу. Яна ёсьць самастойнай, нашай верай, духовым спадарожнікам блізу тысячагодняй беларускай цывілізацыі. Можна сьмела цьвердзіць, што каб не нашая старая вера, то ня было-б беларускай нацыянальнай сьведамасьці, беларускі народ ня меў-бы сваёй гісторыі, а без сваёй гісторыі народ памірае.

З другога боку, дзякуючы сваёй слаўнай духовай спадчыне нам удалося аднавіць сваю Беларускую Аўтакефальную Царкву на Чужыне ды арганізаваць свае прыходы БАПЦ. Ніхто ня можа запярэчыць, што каб у нас ня было прыходаў БАПЦ, зарганізаванага беларускага жыцьця ў нас, на чужыне, мы ня мелі-б.

– *А. Асіповіч*

Тыдзень Паняволеных Народаў у Ню Ёрку

Ніжэй *Беларускі Час* друкуе прамову Сп. Ігара Сінявіна, якую ён прыслаўда рэдакцыі нашай газэты.

Ягоная прамова гэта – публічнае выступленьне на мітынгу паняволеных народаў 24га ліпеня 1977г. каля статуі Свабоды ў Ню Ёрку.

Ігар Сінявін – расейскі дысыдэнт, які падтрымлівае ідэю поўнага нацыянальна - палітычнага вызваленьня Беларусі й іншых паняволеных камуністычнай Масквою народаў. Ягоны артыкул: „Аснова да супрацоўніцтва" быў зьмешчаны ў 10м нумары газэты *Беларускі Час.*

Тэкст прамовы:

Штогодняя дэманстрацыя, якая праводзіцца каля статуі Свабоды, прыпамінае сьвету, што чалавецтва яшчэ несвабоднае. Сьвет толькі тады будзе свабодным, калі будзе свабоднай кожная нацыя, кожная асоба.

Толькі свабодным народам, уладаючымі поўнай сувэрэннасьцю, можна прапанаваць уступіць у большыя або меньшыя аб'еднаньні. Толькі незалежныя нацыі можна задзіночыць у координацыйную адзіную сувэрэнную судружнасьць.

Паняволеньня народаў ажыцяўляецца цяпер у трох узаемнапалучных формах:нацыянальна-расавай, эканамічнай і ідэялёгічнай.

Кожная ўлада, кожны ўрад прыгнятаючы свой або чужыя народы, павінен памятаць, што пакараньне яго раней ці пазьней наступіць. Аб гэтым павінен помніць кожны, які паддаўся спакусе панявольваць іншыя народы. Паняволеныя народы ня могуць стаяць з працягнутай рукою й спадзявацца літасьці. Яны павінны здабыць сваю свабоду самі. Дзеля гэтага ім у першую чаргу трэба задзіночыцца.

Кожны чалавек бяз розьніцы колеру свайго твару й сваёй рэлігіі, здабудзе свабоду й маральную вартасьць, удзейнічая ў гэтай шляхэтнай барацьбе.

У імкненьні народаў к свабодзе й незалежнасьці заложана аграмадная сіла. Яна значна большая за ўсе атамныя бомбы й усе накопленыя ўзбраеньня ў сьвеце.

Апіраючыся на гэтую сілу, чалавек наблізіць сьвет к царству Красы, Свабоды й Шчасьця. *– І. Сінявін*

у Мэльбурне

У Мэльбурне, Аўстралія, ад 17га да 24га ліпеня, 1977г., урачыста адзначаўся тыдзень паняволеных народаў. У гэтым годзе ўрачыстасьць уключала:

(1) У нядзелю, 17га ліпеня, у найбольшай катэдры гораду быў адслужаны Малебен з удзелам шматлікага духавенства ўключна з Настаяцелям памеснай Парахвіі БАП Царквы, Прат. Аляксандрам. Падчас Малебна ў Катэдры, у нацыянальных вопратках, з дзяржаўнымі сьцягамі, стаялі прадстаўнікі 14ці нацыянальнасьцяў уключна з беларусамі, ды вялікай колькасьцю людзей. Пры канцы Малебна чыталася малітва за церпячыя народы ў мовах прысутных – браўшых удзел народаў. На беларускай мове, Малітву прачытала Сп-чня Ірэна. Малебен закончыўся добраслаўленьнем Лютаранскага, Праваслаўнага й Рыма-Каталіцкага духавенства. Ад Праваслаўнага духавенства добраславіў прысутных на Малебне Прат. Аляксандар, Настаяцель Парахвіі БАПЦарквы ў Мэльбурне.

(2) 20,21 і 22га ліпеня ў гарадзкой залі (Town Hall) этнічнымі групамі была зладжаная выстаўка. Трэба адзначыць, што Беларускі стэнд, багатымі й умела разьмешчанымі экспанатамі карыстаўся бадай найбольшай колькасьцю гледачоў – наведальнікаў.

(3) 24га ліпеня быў зладжаны вельмі ўдачны этнічны канцэрт.

***

У Мэльбурне, Аўстралія, добра ведамая арганізацыя „Добра-Суседзкіх Суадносін" (Good Neighbor Council), абвесьціла 1977 год годам „Этнічных народаў" у штаце Вікторыя. З гэтае нагоды шматлікія нацыянальнасьці ладзілі канцэрты, песьні, танцы, выстаўкі пасуды, вопраткі, арнамэнтаў і кніжкі...

На пачатку сакавіка, Мэльбурнская Парахвія БАПЦарквы выкарыстала нагоду – пазнаёміла колькасьць гледачоў з нашымі здольнасьцямі. Чатыры маладыя танцоркі, Марыя, Ірэна, Вера й Ірэна, са сваім маладым акардыяністам, пацешылі гледачоў народнымі танцамі. З задаваленьнем трэба адзначыць, што нашыя маладыя танцоркі ў прыгожых нацыянальных касьцюмах, па-мастацку выканалі некалькі беларускіх танцаў, за што атрымалі ад прысутных найбольшае ўзнаньне, ды належную ўзнагароду.

МАЛІТВА

прачытаная Сп-чняй Ірэнай, 17.7.1977 году, падчас Малебна

„Усемагутны Божа, Уладару Нябесны! Мы дзеці Твае, пакорна просім помачы Твае; Пашлі Тваю Боскую Ласку й апеку народу Беларускаму. Абдары Сьвятым Тваім Духам, мудрасьцю й вытрываласьцю тых, хто з надзеяй на помач Тваю бароніць Бацькаўшчыну й народ наш і ўсе народы. Скарацi час цярпеньняў усіх паняволеных народаў. Усіх хто аддалі жыцьцё сваё за веру й праўду ўпакой у Валадарстве Тваім, Нябесным. Няхай цудоўнае імя Твае, Божа й Спасе наш, пануе й зьяе ў сэрцах нашых і будзе добраслаўленае цяпер і на векі. Амін."

– а. Аляксандар

Мэльбурнскія маладыя танцоркі. Зьлева направа: Ірэна, Вера, Ірэна й Марыя.

15-ці Годні Юбілей

Дня 28га травеня, 1977г., вернікі Мэльбурнскае Парахвіі сьв. БАП Царквы зрабілі неспадзеўку – зладзілі супольны пачастунак – прыняцьцё свайму настаяцелю Мітраф. Прат. а. Аляксандру, для адзначэньня 15–ці годняе Ягонае сьвятарскае службы.

У вызначаным часе, Настаяцель з Матушкай і дочкамі (удзельнікі хору) прыехаў, бо быў паклíканы на чарговую сьпеўку царкоўнага хору, і, толькі тут выявілася прычына сьпеўкі... На зьдзіўленьне, замест пару-дзесяткаў рэгулярных сьпевакоў, Настаяцеля й Матушку зустрэў сьпеў звыш сотні харыстаў – Многія Лета...Прывітаньні, прамовы, добрапажаданьні, тосты... „Месца сьпеўкі" асьветлена рознакаляровымі лямпкамі. Шматлікія сталы перапоўнены смачнымі стравамі, прыгатаванымі ўмелымі, няўтомнымі рукамі нашых руплівых жанчын. Ведама, мужчыны ў сваю чаргу, патурбаваліся пра напіткі. Хутка пачуліся сьпевы народных песьняў, шумныя сяброўскія гутаркі... а моладзь, на кліч музыкі адказала заўзятымі танцамі. У адпаведным часе спынілася музыка, заціхлі шумныя сьпевы – гутаркі. Перад Настаяцелям і Матушкай зьявіўся вялічэзны, ўмела – памастацку аздоблены каравай з надпісам: „Кангратуляцыя, 15ці годняе службы, Парахвія БАПЦ." Старшыня Парах. Рады, ён-жа й кіраўнік царкоўнага хору, Сп. Аўген, у кароткай але зьмястоўнай прамове, прывітаў Настаяцеля, падзякаваў за ахвярную службу, пажадаў добрае будучыні ды ад імя вернікаў уручыў Настаяцелю падарунак – каштоўны ручны гадзіньнік. Сястра Ірэна ўручыла Матушцы вялікі, з жывых кветак, букет.

У адказ на лічныя вітаньні-добрапажаданьні, Настаяцель падзякаваў прысутным за неспадзеўку – зладжанае прыняцьцё, каштоўны падарунак ды шчырыя пажаданьні на будучыню. Сьвятар сказаў, што нашая будучыня залежыць ад нашага мінулага й нашай сучаснасьці. Пра нашае мінулае й нашае сучаснае Вы добра ведаеце. Нягледзячы на абставіны, Парахвія асягнула сваю мэту. Нас пазналі з добрага боку. Нас рэспэктуюць, з намі лічацца, з нас бяруць прыклад. Ведама, бяз Вашае дапамогі, высілку, вытрываласьці, пашаны, а перад усім, зразуменьня нашых абовязкаў да пераховаўньня нашых звычаяў і традыцыяў, пра асягненьні нельга было-б і думаць. Доказы на мейсцы. Паглядзіце навакол сябе й пабачыце. Нашая моладзь сярод нас. А хіба-ж гэта ня ёсьць нашым асягненьнем? Хіба-ж гэта ня ёсьць нашай зарукай на надзейную будучыню? Так! Мы можам ганарыцца нашымі дацяпера-шнімі асягненьнямі, ды ня будзем скупіцца з высілкамі для далейшых асягненьняў, што будуць Угоднымі Богу, карыснымі нашай Парахвіі й БАПЦаркве наагул, ды пацяшаючымі нашых сумленных суродзічаў і ўсіх людзей добрае волі!

Далей, сьвятар з дапамогаю трох юнакоў (царкоўных прыслужнікаў) разрэзалі каравай – і йзноў супольным сьпевам „Многія Лета" Настаяцелю, Матушчы, прыслужнікам, Парах. Радзе, арганізатарам прыняцьця, Сястрыцтву ды гаспадаром дому, у якім і было зладжанае прыняцьцё.

І так удзельнікі не заўважылі, як надыйшла поўнач – час разьвітаньня. Гэта доказ сьведамасьці бацькоў, што ў сваю чаргу паслужыць як аснова нашае будучыні, а гэта ведама – цэнны ўклад у наш нацыянальны скарб, здароваду маючых бацькоў, каторыя маюць права ганарыцца сваімі нашчадкамі, ды ўпэўнена чакаць на заслужаную ўзнагароду.

Ад РЭДАКЦЫІ

Рэдакцыя газэты *Беларускі Час* просіць прысылаць рукапісы, па магчымасьці, надрукаваныя на машынцы праз два інтэрвалы, пакідаючы на полі кожнай бачынкі з усіх бакоў незапісанымі, прынамся адзін інч (2.5 цм).

Замест фотаздымкаў, пажадана прысылаць клішы, якія будуць зьвернуты.

Невыкарыстаныя рукапісы будуць зьвяртацца толькі на просьбу аўтара.

Экстрэмізм і Дамоўленасьць

Закон грамадзкага разьвіцьця ведае толькі адзіны пазытыўны кірунак – АРГАНІЧНЫ, калі ўсялякая людзкая дзейнасьць рэгулюецца рацыянальна-дэмакратычнымі прынцыпамі.

У нас, на вялікі жаль, часта практыкуецца іншы кірунак у грамадзкім палітычна-гаспадарчым жыцьці ды які завецца – КРЫТЫЧНЫМ.

Гэткі пэрыяд гістарычнага разьвіцьця грамадзтваў, апіраецца на моцнай аўтарытатыўнай аснове адзінкі або невялічкай групы людзей, добра зарганізаваных ды ідэялёгічна цесна павязаных паміж сабою.

Калі зьместам натуральнага пэрыяду грамадзка-палітычнага жыцьця ёсьць узрост, росквіт, прагрэс, справядлівасьць і свабода, то зьместам крытычнага пэрыяду – занепад цывілізацыі наагул.

Таму гісторыя беларускага народу маець даўгія пэрыяды, так званага, нэгатыўнага ўзросту.

Экстрэмізм – гэта антыдэмакратычная палітычная дактрына, абаснаваная на веры ў канфлікт. Ён не заўсёды стаіць на шляху да ўзгодненьня спорных пытаньняў, якія паўстаюць паміж двумя ці некулькімі палітычнымі групамі ці грамадзкімі ассоцыяцыямі.

У той час, калі экстрэмізм уважае, што грамадзкі канфлікт ёсьць нясумешчальным, ды што разьвязка супярэчных пытаньняў (апазыцыі ці інакшдумаючых) можа быць або поўная перамога або поўная дэструкцыя апазыцыйных групаў. У такіх выпадках можа быць толькі поўнае падпарарканьне аднэй часткі грамадзтва другой.

Як мы ўзіраемся на справу супрацоўніцтва аднэй грамадзкай групы з іншымі?

Візыя беларускага грамадзтва – гэта моцны зарганізаваны арганізм, калі ўсе спорныя пытаньні вырашаюцц згодна, на аснове дамоўленасьці паміж сабою ды пабудаваны на шырокіх прынцыпах свабоды й справедлівасьці.

– Др. В. Новак

ЗАПРОСІНЫ

У нядзелю, 13га лістапада г.г. Парафія Св. Кірылы Тураўскага ў Брукліне, супольна з Парафіяй Жыравіцкай Божай Маці ў Гайлэнд Парк, Н. Джэрзі, з нагоды 562х угодкаў Вялікага Сабору ды заснаваньня Наваградзкай Мітраполіі ВЛАПЦ (БАПЦ), ладзяць супольную Божую Службу, а потым супольны абед.

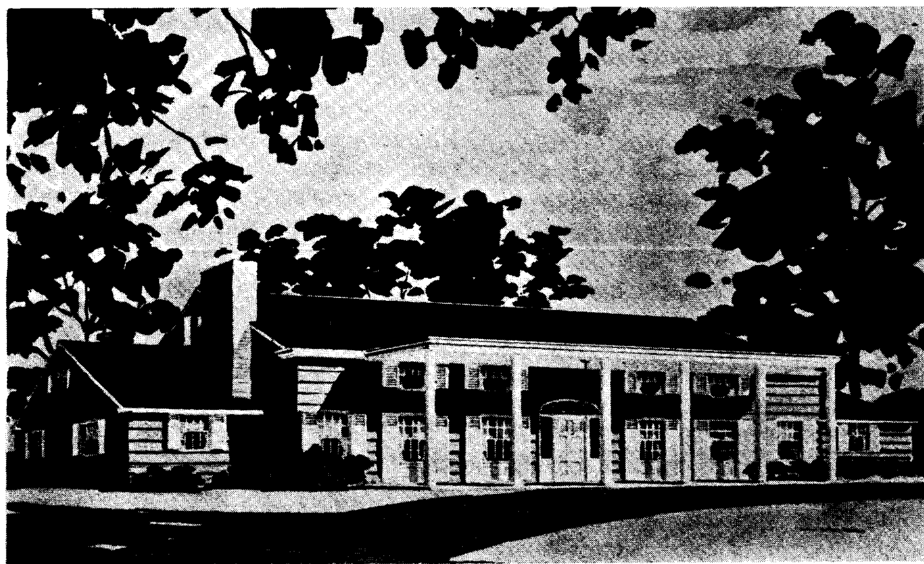
Божую Службу ачоліць Яго Эксцэленцыя Арх. Ул. Мікалай у саслужэньні Прат. Карпа й а. Александра. Царкоўная Служба пачнецца, а гадзіне 10ай раніцы на якую запрашаем усех парафіянаў ды ўсіх знаёмых беларусаў.

Прат. Васіль Кэндыш,
Настаяцель Сабору
Парафіяльная Рада

Сп. **Уладзімер Бортнік** адведаў некаторыя беларуска-грамадзкія асяродкі ў ЗША й Канадзе. Сп. У. Бортнік ёсьць Упаўнаважаным Прадстаўніком Старшыні Рады БНР на Нямеччыну. Пасьля адведзін Старшыні Рады БНР, Спадара Др. Жук-Грышкевіча, Сп. Бортнік хутка адляцеў да Эўропы.

БЕЛАРУСКАЕ ПАСЕЛІШЧА Ў ДОРАТЫ

Праект царкоўнага будынку ў Дораты.

У папярэднім нумары гэтае газэты быў зьмешчаны „Зварот" БАПЦ аб ахвярах на пабудову галоўнага будынку БАПЦ пры Парафіі ў Дораты, Н. Дж., для патрэбаў нашае Царквы й магчыма стварэньня там беларускага паселішча. Пры канцы чэрвеня й ліпеня г.г. Кансысторыя выслала ўсім парафіянам БАПЦ і, паасобна аселеным беларусам, „Зварот" з просьбай ахвяраў на гэтую мэту.

Кансысторыя хоча падаць да ведама, што мы, ня толькі жадаем пабудаваць адзін будынак на зямлі Парафіі ў Дораты на свае патрэбы, але й можам дазволіць будаваць там і паасобныя будынкі ў большай колькасьці. Ужо цяпер, некаторыя нашыя людзі, адыходзячы на пэнсыю, пакідаюць большыя гарады й шукаюць месца з лепшым паветрам, купляюць сабе дамы ці кватэры ў чужых асяродках. Нам здаецца, што беларусы могуць мець месца ў Дораты й разбудаваць сваё паселішча. Тыя, якія маюць матэрыяльныя сьродкі, могуць дамаўляцца з Кансысторыяй аб пабудове для сябе дому на парафіяльнай зямлі, або купіць сабе зямлю ў Дораты недалёка ад Парафіі БАПЦ. Для іншых могуць быць пабудаваны памешканьні паводле замоўленьня, як гэта робяць іншыя нацыянальныя групы ў ЗША.

У аснаўным, беларуская эміграцыя добра ўладзілася ў ЗША й абясьпечаная, аднак пад поглядам ахвярнасьці на разбудову свайго цэнтру ў вольным сьвеце, існуючага на аснове 39 канону 6га Ўсяленскага Сабору і, юрыдычна аформленай Беларускай Аўтакафальнай Праваслаўнай Царквы – ахвярнасьць вельмі сьціплая. Нашая праваслаўная эміграцыя, пры глыбейшым зразуменьні сваіх агульна-нацыянальных патрэбаў, магла-б мець далёка лепшыя вынікі. Мы не павінны спадзявацца, што хтось іншы будзе працаваць за нас. Працуючы самі для сябе можам асягнуць лепшыя вынікі. Дык узварухнемся да большае актыўнасьці й братэрскае матэрыяльнае дапамогі, а Ўсемагутны Госпад Бог атуліць Сваёю Ласкаю й апекаю.

У справе Паселішча ў Дораты просім зварочвацца да Кансысторыі БАПЦ на адрас:

Very Rev. Vasil Kendysh
73 Narraganset St.
Springfield, Mass. 01107

ПАД ЧАС ВАЙНЫ Й У ЧАСЕ СУПАКОЮ

Яны йдуць – змучаныя, разчараваныя, уцякачы ад камунізму.

Весткі аб іх мала расходзяцца, хоць, штогоду, дзясяткамі тысяч пераходзяць граніцу з Усходняй Эўропы, з Кітаю й Індо-Кітаю ды йдуць да вольных краінаў сьвету.

Іхная колькасьць ёсьць невялікая ў параўнаньні да 24 міліёнаў асобаў, якія ўцяклі ад камунізму ў 1945–1964 гадох. Сяньня ўцякаць цяжэй, але ўсёроўна яны йдуць.

Некаторым удаецца перамагчы амаль неабмежаваную колькасьць перашкодаў каб дастаць афіцыяльны дазвол на выезд. Іншыя просяць палітычнага азылю падчас падарожжа за граніцу, пакідаючы свае сем'і пад камуністычнай уладай.

Яшчэ іншыя ўнікаюць кулі, пераходзяць замінованыя палі, пералазяць праз барыкады, хаваюцца ад пагранічнай стражы, пераплываюць рэкі, або тыднямі плаваюць па акіяне ў маленькіх лодках, толькі каб уцячы на свабоду ад камуністычнага нявольніцтва.

З Усходняй Эўропы

Штогоду прыблізна 70 000 чалавек уцякае з Усходняй Эўропы да Заходніх краінаў. Многія, асабліва савецкія Жыды й Немцы, з цяжкасьцямі, але дастаюць афіцыяльны дазвол на выезд.

Ад 1970 году 125 500 Жыдоў выехала з Савецкага Саюзу. Кожны год тысячы Немцаў выяжджае з Савецкага Саюзу, Усходняй Нямеччыны, Польшчы, і Чэхаславакіі да Заходняй Нямеччыны.

У дадатак да гэтых „лягальных" уцякачоў, цячэ паток „нелягальных" уцякачлў. Дакладная колькасьць іх старанна скрываецца. Камуністы зусім не прызнаюцца, што нехта хацеўбы ад іх уцячы, а Заходнія краіны не публікуюць сваёй статыстыкі бо ня хочуць псаваць адносін з Масквою й іншымі камуністычнымі рэжымамі.

З Усходняй Нямеччыны

Ведама аднак, што штогоду, прыблізна 6000 чалавек – пераважна з Усходняй Нямеччыны – уцякае да Заходняй Нямеччыны, 1000 да Швайцарыі, 600–700 да Францыі й Меньшыя колькасьці да Аўстрыі й Італіі.

За апошніх 15 гадоў, каля 170 000 Усходніх Немцаў уцяклі да Заходняй Нямеччыны. Лікі за некалькі апошніх гадоў наступныя: 5324 ў 1974 годзе, 6011 у 1975 годзе, і 4379 за першых 10 месяцаў 1976 году.

Некаторыя, атрымаўшы часовы візытовы пропуск у Заходнюю Нямеччыну, назад не вяртаюцца. Але сотні пробуюць уцячы ў іншы спосаб, пранікаючы праз сьмяротныя бар'еры, якія дзеляць Нямеччыну на дзьве часткі.

Каб уцячы на Захад, Усходні Немец павінен перамагчы адну з найбольш скамплікаваных сыстэмаў бар'ераў, што калі колечы была пабудавана, каб утрымаць народ у няволі. Найлепш вядомая нам бар'ера, гэта стальная й цэмэнтовая Бэрлінская Сьцяна. Але ўцякачом больш пагражае масса платоў, вартаўнічых вежаў, бункероў, й пражэктараў, якія заінсталёваны па цэлай 1340 км. граніцы паміж Заходняй і Усходняй Нямеччынай. Уздоўш цэлай граніцы (за гарадамі) шырокім пасам зьнесяны ўсе дрэвы й будынкі. Толькі „палітычна даверапыя" жыхары могуць жыць бліжэй як 15 км. ад граніцы.

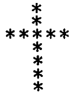
Вялікія часткі пагранічных земляў засеяныя мінамі. Іншыя мейсцы сьцярагуцца выбухавымі апаратамі, якія раскідаюць шрапнэль у ўсех кірунках, калі хто пацягне за расцягнуты й прыхованы дрот. Больш як 10 000 чалавек Усходня-Нямецкай стражы пільнуе граніцу з сабакамі.

Колькі Усходніх Немцаў няўдала прабавала перайсьці граніцу, застаецца камуністычным сакрэтам. Але

Працяг у наступным нумары.

КАМУНІКАТ

БЕЛАРУСКАЙ КАТАЛІЦКАЙ МІСЫІ Ў ВЯЛІКАБРЫТАНІІ

У чацьвер 28 ліпеня 1977 г. ў шпіталі імя Нэкэр у Парыжы (Rue des Sevres, 149) пасьля цяжкой аперацыі памёр Айцец Архімандрыт Леў ГАРОШКА, Рэктар Беларускай Каталіцкай Місыі ў Францыі, Кіраўнік беларускіх радыяперадачаў у Ватыкане, сябра Галоўнай Управы *Хаўрусу* ў Парыжы. Айцец Леў выехаў з Рыму 22.7.1977 ў Парыж, 23.7быў прыняты ў шпіталь, 26.7 адбылася аперацыя (камні ў нырках), 28.7 каля гадзіны першай з паловай па паўдні (франц. часу) памёр.

Айцец Архімандрыт Леў пакінуў па сабе добрую памяць сярод сяброў Закону Айцоў Марыянаў, сярод дарагіх яму беларусаў у Францыі, Вялікабрытаніі і ва ўсім сьвеце. Быў ён шанаваны таксама сярод чужынцаў.

Леў Гарошка радзіўся 26 лютага 1911 г. ў вёсцы Трашчыцы, у павеце Стаўпецкім. Ахрышчаны быў у царкве ў Турцы. Сям'я Харашкоў (гэтак калісь называліся Гарошкі) жыла здаровымі, стойкімі хрысьціянскімі прынцыпамі. Пачатковую асьвету а. Леў атрымаў у Міры. Пасьля матуры ў Беларускай Гімназыі ў Наваградку а. Леў выязджае ў Львоў, дзе студуе тэалёгію ў Украінскай Духоўнай Сэмінарыі на працягу пяці гадоў. Па заканчэньні студыяў у Львове, а. Леў едзе ў Аўстрыю, ды там у Інсбруцкім Унівэрсытэце паглыбляе свае веды.

Яшчэ будучы ў Львове, а. Леў захапіўся буйным узростам украінскай кооперацыі. Па сваім павароце дамоў, у Наваградчыну, ён разам са сваім бацькам ды старэйшым братам распачынае актыўную працу засноўваючы спажывецкія й малачарскія коопэратывы.

Айцец Архімандрыт Леў Гарошка

Сьвятаром быў высьвячаны 17 кастрычніка 1937 г. у Львове, а першую св. Літургію служыў у Дэлатычах. У час апошняй вайны, між іншым, працуе ў мэдыцынскай школе ў Баранавічах. Пасьля вайны прыяжджае ў Рым (1945 г.), а ў 1956 едзе ў Парыж і там арганізуе рэлігійны беларускі асяродак, выдае *Божым Шляхам*. У 1959 г. ўступае ў Закон Айцоў Марыянаў, а ў 1960 едзе ў Лондан і назначаецца Супэрёрам „Marian House". 16 сьнежня 1965 г. Апостальскі Пасад надае яму годнасьць Архімандрыта. Ад 1970, пасьля выхаду пралата П. Татарыновіча на пэнсію кіруе сэктарам беларускіх Ватыканскіх радыяперадачаў.

Са сьмерцю Архімандрыта Льва адышоў ад нас сумленны пабожны сьвятар, усёстароньні працавіты пісьменьнік, змагар за лепшую долю беларускага народу. Сярод яго спадчыны асталося шмат цэнных кніжак, імжа перададзеных у Беларускую Біблятэку імя Ф. Скарыны ў Лондане, а таксама шмат ім самым напісаных і выданых друкаў. Апошняй ягонай працай ёсьць *Рэлігія й навука*, якая вышла за тыдзень перад ягонай аперацыяй.

Служыў верна Богу, Царкве й Бацькаўшчыне. Маем надзею, што асягнуў тое, дзе ўжо няма больш турботаў, дзе вечны супакой і дзе нарэшце і наш дарагі Леў адпачыне... Вечны супакой дай яму Госпадзе!

Спатканьне із Сэнатарам Бэйтманам

Прадстаўнікі Беларускіх рэспубліканскіх клюбаў Штату Ню Джэрзы із Сэнатарам Р. Бэйтманам. Зьлева направа: Сп-ня Зора Кіпель, Сп. Сяргей Гутырчык, Сп-ня Януш, Сп-ры Сяргей Касьцюк, Міхась Бахар, Сэнатар Бэйтман, Сп-ры Юрка Азарка, Віталі Цярпіцкі, Юрка Навумчык, Сьцяпан Навумчык і Др. Вітаўт Кіпель.

18 верасьня ў горадзе Кларк, Штат Ню Джэрзы, адбылася сустрэча прадстаўнікоў нацыянальных рэспубліканскіх клюбаў із кандыдатам у губэрнатары Сэнатарам Рэям Бэйтманам.

Пасьля вымены думак у справах адукацыі ў штаце, прамысловага разьвіцьця, і г.д., Сэнатару Бэйтману была ўручаная кніжка *Этнічнае Дасьветчаньне ў Ню Джэрзы*, дзе ёсьць артыкул пра Беларусаў і вокладка кніжкі з абразом П. Мірановіча „Беларускія імігранты".

Заўвагі да Нарысу Юркі Віцьбіча

Заўвагі да нарысу Юркі Віцьбіча – *Вернецца Лань у свае рэчышча*, зьмешчанага ў газэце *Беларус* № 200 за сьнежань 1973 году.

/.../ Цяпер Клецкія бромы ўзяты пад дзяржаўную апеку, здымак зь іх зьмясьціла на сваіх старонках БелСЭ, але гэтае зусім не гарантуе ім захаваннасьці./.../

Клецкія бромы былі разабраны на пераломе 1941–1942 г.г.

/.../ Не дайшоў да сучаснасьці мураваны Клецкі замак, але захавалася Замкавая гара, што прылягаючы да Лані, узвышаецца на паўночна-ўсходняй ускраіне гораду, ды назвы бліжэйшых вуліцаў – Замкавае й Завальнае./.../

Замкавая гара ўзвышаецца на паўночна-заходняй ускраіне гораду. У Клецку была толькі адна вуліца – Завальная(за валам).

/.../ „У самым Клецку ёсьць, правільней была, Уваскрасенская царква рэнэсансавага тыпу (17 ст.), якіх наагул няма на Беларусі. Бязь ведама Міністэрства культуры БССР мясцовыя ўлады вырашылі ўсяліць туды нейкі цэх заводу"/.../

Мясцовыя ўлады ўсялілі ў царкву кмбінат бытавога абслугоўваньня.

Паколькі Уваскрасенская царква рэнэсансавага тыпу (17ст.), якіх наагул няма на Беларусі, можна меркаваць што царква, праўдападобна, была даўней касьцёлам, бяручы пад увагу наступнае:

1. Царква аўтарнаю часткаю зьвернутая на захад, што характэрна для каталіцкіх сьвятыняў, у адрозьненьня ад праваслаўных, зьвернутых на ўсход.
2. Прыбудоўка з левага боку аўтарнай часткі царквы служыла як закрыстыя.
3. Над прытворам ёсьць хоры, дзе знаходзіліся арганы.
4. Побач з царквою, насупраць аўтарнай яе часткі, знаходзіцца двухпавярховы мураваны, з тоўстымі сьценамі будынак, не аднойчы перабудоўваны, у якім на першым паверсе захаваліся скляпеньні й нішы, з чаго можна меркаваць, што гэта быў манастырскі будынак, праўдападобна, каталіцкага ордэну Дамініканаў. Апрача гэтага будынку напэўна былі іншыя, якія незахаваліся. Ордэн Дамініканаў актыўна дзейнічаў на Беларусі ў перыяд контррэфармацыі ў 17 ст., калі заснавалі манастыры ў 42х мясцовасьцях, у гэтым ліку й у Клецку. Пры манастырох былі школы. Амаль усе манастыры зачыніліся ў 1-ай палове 19га стагодзьдзя.
5. Архітэктурны стыль царквы з гонкімі вежавымі дахамі нагадвае заходні стыль каталіцкіх сьвятыняў эпохі рэнэсансу.
6. У 1921 або 1922 г., падчас наведваньня парафіяў Пінскім біскупам Лазінскім, каталікі Клецкай парафіі зьвярнуліся да яго аб перадачы ім Уваскрасенскай царквы, як былышага касьцёлу. Даведаўшыся, што вялізны Клецкі фарны касьцёл поўнасьцю задаваляе патрэбы вернікаў, што Уваскрасенская царква дзейная й шматлюдна наведваецца, адмовіўся ад передачы яе каталікам.

/.../ Пагроза зьнішчэньня, павод ля прапановы газэткі *Да новых перамог*, навісла над другім архітэктурным помнікам Клецку – тымчасова яшчэ дзейнай, старадаўнай, драўлянай Пакроўскай царквой/.../

Пакроўская царква не драўляная, а мураваная.

/.../ Пад склад вытворча-харчовага камбінату ўжыты цяпер вялізны фарны аднавежавы касьцёл на Слонімскай вуліцы,/.../

Фарны касьцёл знаходзіцца не на Слонімскай, а на Закасьцельнай вуліцы, раўналеглай да Слонімскай вуліцы.

/.../ Ужо па вайне разбурылі цікавую па свайму стылю драўляную мячэць і старую мураваную сынагогу, што была таксама на Слонімскай вуліцы/.../

Старая мураваная сынагога, як і два іншыя мураваныя будынкі сынагогі, згарэлі ў часе вайны пры ліквідацыі гета. Засталіся толькі абгарэлыя сьцены.

/.../ Так, усе гэтыя навучальныя ўстановы запраўды ёсьць, але й разам узятыя яны ня вартыя аднае Клецкае Беларускае гімназіі, хоць і праіснавала яна ўсяго з 1924га па 1931ы год./.../

Удакладненьне: Клецкая Беларуская Гімназія праіснавала з верасьня 1923 да чэрвеня 1931 году, улічваючы 1923/24 шк. год у Нясьвіжы.

– *М. Скрыннік*

ПЕРАВЫБРАЦЬ СТАРУЮ...

Пад гэткім назовам зьмяшчаецца кароткі рэпартаж у справе „так званага", 17-га Кангрэсу БАЗА, які адбыўся 3-га верасьня ў Клывэлэнд, Огайё.

Прыгожае надвор'е, а ў Полацку, асабліва было прыемна, крыху адпачыць ды падыхаць сьвежым і чыстым паветрам.

Адзінаццатая гадзіна раніцы, а навокал цэнтральных будынкаў Полацка было ціха й бязлюдна. Падышоўшы бліжэй да кухні й сталовай мы спамкалі К. К., Матку нашай слаўнай салісткі Спадарыні Іры Каляда. Даведаўшыся, што Кангрэс распачнецца каля гадзіны другое, а можа яшчэ пазьней, мы вырашылі вярнуцца да свайго гатэлю ды пачакаць там да гадзіны першай.

„Кангрэс без кангрэсмэнаў"

Кангрэс БАЗА, як вядома, арганізуе Галоўная Управа БАЗА разам са сваімі аддзеламі. Яны склікаюцца каждыя 2 гады ў травені месяцы на тэрыторыі Вялікага Ню Ерку. Сёляшні Кангрэс, зь невядомых меркаваньняў, адбыўся ў Клывэлэнд, ды на тры месяцы пазьней вызначанага тэрміну.

17-ы Кангрэс быў поўным пагвалчаньнем выбарных законаў: статуту, канстытуцыі БАЗА й інкарпарацыйных законаў.

Як адбываліся перавыбары Старое Управы?

Агульны лік дэлегатаў БАЗА на апошніх дэлегацкіх зьездах выносіў 24–25 асобаў. Да гэтага ліку даходзіла, прыблізна, 9 прадстаўнікоў (урадоўцаў БАЗА).

Якая колькасьць дэлегатаў прыймала ўдзел на 17м Кангрэсе БАЗА? На гэтае, вельмі важнае й вырашаючае, пытаньне законнасьці або беззаконнасьці выбараў можна адказаць наступнымі лікамі прысутных на Кангрэсе дэлегатаў.

1. Ад Акругі Ню Ерку – ніводнага дэлегата,
2. ад Аддзелу БАЗА ў Ню Джэрзі – ніводнага дэлегата,
3. ад Аддзелу БАЗА Дэтройт – 2х дэлегатаў,
4. ад Аддзелу Клывэлэнд – 6 дэлегатаў.

Два дэлегаты з Дэтройту выступілі катэгарычна супраць выбараў або перавыбараў Управы БАЗА, таму што, 17ы Кангрэс пагвалціў выбарчыя законы ды ня ёсьць ўканстытутаваным, а ёсьць бязпраўным, таму ўнесла прапанову выбраць часовую Камісыю, падаючы пры гэтым наступную рэзалюцыю:

1. Старая Галоўная Управа падаецца да дэмісыі,
2. Выбраць часовую Камісыю, якая праверыць дзейнасьць папярэдняй Управы, падгатуе ды скліча новы Кангрэс, біручы пад увагу, дэмакратычныя прынцыпы выбараў, ўпісаныя да канстытуцыі БАЗА.

Рэзалюцыю Дэтроіцкай дэлегацыі Кангрэс адкінуў.

Пратакол з мінулага 16-га Кангрэсу чытаў Сп. Юрка Станкевіч. Прысутны пры гэтым Сп. М. Гарошка зьвярнуўся, пасьля прачытаньня пратаколу, да Старшыні Сходу Сп. М. Кунцэвіча з запытаньнем, каб яму пазволілі праслухаць цэлы працэс мінулага 16-га Кангрэсу з магнітафоннай стужкі, бо, тое, што мы чулі з прачытанага пратаколу мае вельмі мала супольнага з запраўдным зьместам 16-га Кангрэсу. Чытаньне з магнітафоннай стужкі пратаколу было недазволена, а Сп. В. Русак паробленыя ў пратаколе зьмены тлумачыў тым, што ў працэсе дыскусый ужываліся абразьлівыя закіды некаторым асобам, таму ён уважаў, што ў пратаколе неабходна было некаторыя месца згладзіць.

Сп. В. Русаку адказалі, што з перараобленага ці падгладжанага пратаколу ніхто ніколі не даведаецца, хто й для якіх мэтаў прычыніўся да пагвалчаньня правоў грамадзкай карпарацыі. Трэба ўсім нам добра памятаць, што нішчыць многа лягчэй, як будаваць.

Шаснаццаты Кангрэс БАЗА, які адбыўся ў травені 1975-га г. ў Гайлэнд Парк быў таксама нелегальна скліканы. Прыпомню толькі некаторыя праванарушэньні:

1. Паведамленьні аб агульным сходзе атрымалі толькі некаторыя асобы (13 сяброў) два дні да сходу.
2. Паведамленьня на агульны сход Акругі БАЗА разасланы з такім разьлікам, каб ня ўсе маглі прыняць удзел у выбарах дэлегатаў. На сходзе было прысутных усяго 13 сяброў (усех сяброў Акругі 50 асобаў).
3. Ня было кворум,
4. Вызначалі й галасавалі за кандыдатаў няпрысутных на сходзе, у той час, калі за прысутных не галасавалі.
5. Старшыня Акругі Сп. А. Шукелойць забраў ад Скарбніка Сп. В. М. касавую кнігу, каб не маглі праверыць, хто аплаціў сяброўскія складкі, а хто не.

Варта пры гэтым прыпомніць, што неаплата складак некаторымі сябрамі Акругі БАЗА ў 1964 г. была афіцыяльнай прычынай уневажненьня выбараў, ды падзел арганізацыі, а пазьней і падзел Прыходу Св. Кірылы Тураўскага ў Брукліне. Ніхто не запярэчыць, што каб не падзел БАЗА й Царквы Бруклінскага Прыходу, то ніколі не дашло-б да падзелу нашай адпачынковай Карпарацыі Белэр-Менск паміж двумя грэцкімі прыходамі.

Клывэлэнд

Клывэлэнд войдзе да гісторыі БАЗА як апошні завершальны этап жыцьця слаўнай калісь беларускай арганізацыі ў ЗША. У Клывэлэнд была беззаконна перавыбрана няўдоленая да жыцьця „так званая" Галоўная Управа. Ейны склад: Сп. А. Шукелойць – Старшыня, Сп. Вячэслаў Станкевіч, Сп-шня Раіса Станкевіч, Сп. В. Русак, і Сп-ня Оля Запруднік. Рэдактарам Газэты „Беларуса" Др. Ст. Станкевіч, Рэвізыйная Камісыя Сп. Юрка Станкевіч. На Старшыні адзелаў: Сп. М. Кунцэвіч – Н. Ерк, Сп. С. Гутырчык – Ню Джэрзі, Сп. С. Карніловіч – Клывэлэнд, Сп. Янка Бруцкі – Дэтроіт. Увага: Старшыні аддзелаў не выбіраюцца на Кангрэсе.

Тэхніка выбараў на 17м Кангрэсе БАЗА

У сувязі з тым, што на 17-м Кангрэсе ня было ніводнага дэлегата, апрача 2-х з Дэтройту, якія не галасавалі за старую ўправу – паўстае цяпер пытаньне хто-ж тагды галасаваў за перавыбары старое ўправы?

Зразумела, што на гэтае пытаньне можа быць толькі адзін адказ: Старая Управа галасавала сама за сябе.

– К. Канцавы

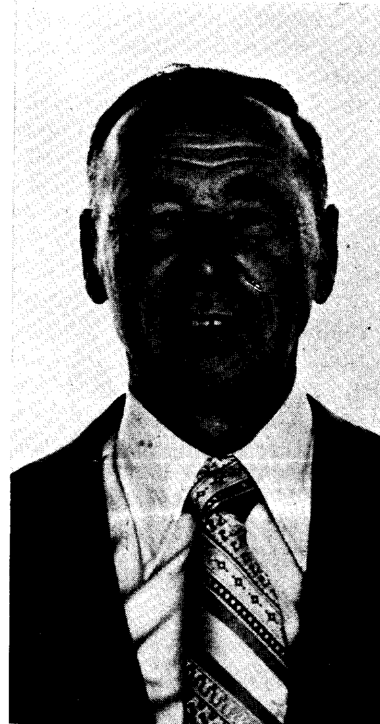

Сяброўская сустрэча беларусаў з Дэтроіту, падчас пікніку, які быў зладжаны 4-га верасьня сёлета ў Клывэлэнд, Огаё.

Рознасьць думкі ня ёсьць варожасьць

Чым больш разьвітае грамадзтва, тым большая дыфэрэнцыяцыя ягонай думкі. У сучасных грамадзкіх ассоцыяцыях кажды чалавек – гэта іншы сьвет, але нягледзячы на гэта, нас лучаць агульныя вызваленчыя ідэі. „Адзінства ў рознасьці" да якога мы ўсе сяньня павінны імкнуцца.

У нашым грамадзтве ўкараніўся пагляд, што каждая беларуская арганізацыя можа разьвівацца ды пасьпяхова працаваць толькі тагды, калі ўсе ейныя сябры ідэялёгічна будуць мець аднолькавыя палітычныя й грамадзкія погляды. Кажды іншы падыход да агульна-грамадзкіх пытаньняў уважаецца непажаданым і навет варожым.

Спадара Др. Юзіка Сажыца,

шчырага й адданага змагара за лепшую долю свайго НАРОДУ, шчыра вітае з 60-мі ўгодкамі Ягонага жыцьця, ды шчыра жадае Дастойнаму Юбіляру даўгога жыцьця й многа посьпехаў у Ягонай далейшай працы.

Рэдакцыя газ. „ЧАС"

ВЫПІСВАЙЦЕ Й ПАШЫРАЙЦЕ АДЗІНУЮ АНГЕЛЬСКА-БЕЛАРУСКУЮ ГАЗЭТУ „БЕЛАРУСКІ ЧАС"